

Ἀπαντήσεις στίς Ἑρωτήσεις τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Τύπου

Ἑ ρ ὡ τ η σ η: Τὸ προηγούμενο Σαββατοκύριακο ὁ κ. Καραμανλῆς ζήτησε ἀπὸ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ νὰ τοῦ ἔχει ἐμπιστοσύνη. Ἐχετε σεῖς κ. Παπανδρέου ἐμπιστοσύνη στὸν κ. Καραμανλῆ;

Ἀ π ά ν τ η σ η: Τὸ θέμα δὲν εἶναι τὸ πρόσωπο τοῦ κ. Καραμανλῆ ἀλλὰ ἡ δομὴ δυνάμεως, ἡ ὁποία τὸν στηρίζει. Στὸ μέτρο ποὺ σήμερα ὁλόκληρος ὁ κρατικὸς μηχανισμὸς παραμένει διαβρωμένος ἀπὸ τὴν παρουσία τῆς χούντας, ἡ ὁποία εὐθύνεται καὶ γιὰ τὴν προδοσίαν τοῦ Κυπριακοῦ καὶ γιὰ τὴν καταπίεσιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐπὶ ἑπταετία καὶ γιὰ τὴ σφαγὴ ποὺ Πολυτεχνείου, εἶναι δύσκολο νὰ ἔχει κανεὶς ἐμπιστοσύνη στὴν δομὴ τῆς πολιτείας. Δὲν ἐνδιαφέρουν τὰ πρόσωπα, ἐνδιαφέρουν οἱ καταστάσεις καὶ ἡ δομὴ δυνάμεως.

Ἑ ρ ὡ τ η σ η: Ἐξαγγείλατε πρόθεσιν ἀποσυνδέσεως ἀπὸ τοὺς οἰκονομικοὺς συνασπισμοὺς. Περιλαμβάνει αὐτὸ καὶ τὴν Κοινὴ Ἀγορά;

Ἀ π ά ν τ η σ η: Ἡ διακήρυξις εἶναι διακήρυξις ἀρχῶν, ποὺ οἰκονομικοὶ συνασπισμοὶ ἐξυπηρετοῦν ἢ ὄχι τὰ συμφέροντα τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας —τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ— εἶναι θέμα ποὺ πρέπει νὰ κριθεῖ μὲ τὰ δεδομένα σὲ κάθε περίστασις. Δὲν ἐπιθυμῶ ὅμως μὲ τὴ γενικὴ αὐτὴ τοποθέτησιν νὰ ἀποφύγω τὸ ἐρώτημα ποὺ θέσατε. Ὑπάρχουν μεγάλες, βασικὲς μελέτες ποὺ εἶναι ἀγνωστες στὸν ἑλληνικὸ

λαό. Μια μελέτη πρὺ εἶναι τὸ 1962 ἢ 1963 ἀπὸ οἰκονομολόγο διεθνoῦς φήμης (τὸ Στέφανο Τριάντη), ὁ ὁποῖος στὰ πλαίσια τοῦ Κέντρου Προγραμματισμοῦ, κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ πλεονεκτήματα τῆς συνδέσεως δὲν εἶναι ἐπαρκῆ ἐν ὄψει τῶν μειονεκτημάτων τῆς συνδέσεως. Μέχρι σήμερα τοῦ ἔχουσιν περάσει πολλὰ χρόνια θὰ πρέπει ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς νὰ ἐρωτηθεῖ τί ἀκριβῶς ἔχει προσφέρει ἡ σύνδεση. Ἐχει προσφέρει μιὰ τεράστια μετανάστευση ἔτσι ὥστε νὰ ἔχει ἐρημωθεῖ τὸ ἐλληνικὸ χωριὸ καὶ νὰ εἶναι ὁ Ἕλληνας αὐτὴ τὴν ὥρα ἀνάμεσα σὲ ἄλλους Μεσογειακοὺς λαοὺς, Τούρκους, Γιουγκοσλάβους, Ἰταλοὺς, Ἀλγερινοὺς, Ἀφρικανοὺς, ὁ μαῦρος ὅπως τὸ λέμε τῆς Εὐρώπης. Ἡ προσφορὰ φτηνῆς ἐργασίας εἶναι τὸ πρῶτο καὶ βασικὸ ἀποτέλεσμα, ὁ μαρασμὸς τῆς ὑπαίθρου εἶναι τὸ δεύτερο καὶ τρίτο οἱ συνθήκες κάτω ἀπὸ τίς ἀποῖες γίνονται σήμερα οἱ ἐπενδύσεις ξένου Κεφαλαίου στὴν Ἑλλάδα εἶναι συνθήκες ποὺ θυμίζουν παλιᾶς σχέσεις ἀποικίας. Νομίζω ἐπίσης πὼς θὰ πρέπει οἱ Ἕλληνες νὰ λάβουν ὑπ' ὄψη τους μιὰν ἀπόφαση ποὺ ἦταν ἀποτέλεσμα ὥριμης δημόσιας συζήτησης στὴν Νορβηγία. Ἐθεωρεῖτο ὅτι ἡ ἀποχὴ τῆς Νορβηγίας ἀπὸ τὴν Κοινὴ Ἀγορὰ ἐπρόκειτο νὰ σημάνει τὴν καταστροφή της. Ὅχι μόνο δὲν συνέβη αὐτό, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόφαση τοῦ Νορβηγικοῦ λαοῦ νὰ μὴν συμμετάσχει, ἔγινε πλέον ἡ Νορβηγία περιζήτητη εἰς τὴν Κοινὴ Ἀγορὰ καὶ κατῴρθωσε μὲ διμερεῖς

συμφωνίες με ολόκληρη τὴν κοινὴ ἀγορὰ νὰ προωθή-
σει τὰ συμφέροντά της με καταπληκτικὸ τρόπο ὥ-
στε ἡ μειονότης ἐκείνη τῆς ἡγεσίας ἡ ὁποία εἶχε ὑ-
ποστηρίξει αὐτὴ τὴ θέση, σήμερα νὰ εἶναι κυβέρνη-
ση καὶ θὰ παραμείνει κυβέρνηση γιὰ νὰ πραγματο-
ποιήσει τὸ πραγματικὰ ἐμπνευσμένο πρόγραμμά
της. Τὸ θέμα θὰ λυθεῖ στὰ πλαίσια τοῦ προγράμ-
ματος με βασικὰ δεδομένα τῆς συμφωνίας καὶ τῶν
προοπτικῶν τῆς συμφωνίας. Ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ παραμέ-
νει ἀκλόνητη. Δὲν μπένουμε σὲ οἰκονομικοὺς συνα-
σπισμοὺς ποὺ δὲν ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τοῦ
λαοῦ μας.

Ἐ ρ ὡ τ η σ η : Ποιὰ εἶναι εἰδικώτερα ἡ θέ-
ση σας ἐν σχέσει με τὴ Γαλλία;

Ἀ π ά ν τ η σ η : Ὑπάρχει μιὰ τάση ἡ ὁ-
ποία εἶναι τρομερὰ ἐπικίνδυνη. Ἀνεκάλυψαν τώρα
ὅλοι ὅτι ὕστερα ἀπὸ τὴν πικρὴ ἐμπειρία τῶν τελευ-
ταίων ἐπτὰ ἂν ὄχι ἐννέα ἐτῶν, ὅτι ὑπεύθυνος γιὰ τὰ
δεινὰ τῆς χώρας μας, ἦταν ἡ ἐξάρτηση ἀπὸ τὴς Η.
Π.Α., καὶ τὸ συμπέρασμα ποὺ πρέπει νὰ συναγάγει
κάθε Ἕλληνας εἶναι ὅτι ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ βρίσκε-
ται στὴν ἐξάρτηση, ὄχι στὴ χώρα ἀπὸ τὴν ὁποία ἐ-
ξαρτᾶται. Ἀρα ἡ ἐπιλογὴ ἄλλων πατρῶνων δὲν πρέ-
πει νὰ συγκινεῖ τὸν Ἑλληνικὸ λαό.

Ἐ ρ ὡ τ η σ η : Ἦθελα νὰ σᾶς ἐρωτήσω νὰ
ἀποσαφηνίσετε τί ἐννοεῖτε με τὴν ἐνότητα τῶν προ-
οδευτικῶν δυνάμεων. Τὴν ἐννοεῖτε μέσα στὸ πλαίσιο
τοῦ κινήματος ποὺ ἀρχίσατε σήμερα ἢ τὴν ἐννοεῖτε

ἐπίσης σὰν μιὰ συνεργασία μὲ ὅλα τὰ δημοκρατικά καὶ προοδευτικὰ κόμματα καὶ τάσεις ποὺ ὑπάρχουν σήμερα στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο;

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Ἡ ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα εἶναι ἡ ἐξῆς: Σήμερα ἀνακοινώνουμε τὴν ἐκκίνηση καὶ θέλω νὰ εἶμαι πολὺ σαφής. Ἡ ἐκκλήση ποὺ περιλαμβάνεται στὴ διακήρυξη συγκεκριμένα, ἀφορᾷ τὴν στελέχωση αὐτοῦ τοῦ κινήματος. Θέλω νὰ καταστήσω σαφές καὶ τὸ ὀργανωτικὸ περίγραμμα τὸ ὁποῖο ἐλπίζω νὰ σᾶς ἔχει δοθεῖ, καὶ αὐτὸ καθιστᾷ σαφές ὅτι εἶναι ἀπλῶς τὸ ξεκίνημα σήμερα, ὅτι δὲν καλοῦμε ἄλλες δυνάμεις νὰ κάνουν προσχώρηση στὸ κίνημα αὐτό, ἀλλὰ νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν ἰδρυσή του ἀπὸ τὴν ἀρχή, δὲν προκαταλαμβάνουμε, ξεκινᾶμε. Στὸ δεύτερο ἐρώτημά σου θὰ ἀπαντήσω ὡς ἐξῆς: Ὅταν ἡ ὀργάνωση, ὅταν, τὸ πολιτικὸ αὐτὸ κίνημα πάρει σάρκα καὶ ὅστᾳ θὰ εἶναι σὲ θέση τὸ ἴδιο νὰ κρίνει ποιὲς συμμαχίες εἶναι ἀπαραίτητες γιὰ λόγους, εἴτε στατηγικῆς εἴτε τακτικῆς. Σὰν μέλος τοῦ κινήματος αὐτοῦ, σὰν ἐκφραστής του αὐτῇ τῇ στιγμή δὲν μπορῶ νὰ προκαταλάβω τὶς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου του τὸ ὁποῖο ἐλπίζω νὰ συγκλιθεῖ πολὺ γρήγορα.

Ἐ ρ ὠ τ η σ η : Ὁ κ. Παπανδρέου ἀνέφερε ὅτι τὸ ἀμερικανικὸ καὶ τὸ εὐρωπαϊκὸ κεφάλαιο ἀπομυζᾷ τὶς πηγές τοῦ τόπου μας καὶ δίνει στὴ συνέχεια στοὺς ἐργάτες μας χαμηλὰ μεροκάματα. Ὁ κ. Παπανδρέου σήμερα μὲ τὶς ἀδυναμίες τὶς κεφα-

λαιοκῆς ποὺ ἐμφανίζει ἡ χώρα μας, μὲ ποιοὺς τρό-
πους συγκεκριμένα μπορεῖ νὰ ξεπεράσει αὐτὲς ἀ-
κριδῶς τὶς δυσκολίες;

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Εἶναι τεχνικὸ τὸ ἐρώτη-
μα ἀλλὰ μπορεῖ κανεὶς σὲ ἀδρὲς γραμμὲς νὰ δώσει
μιὰ ἀπάντηση. Πρῶτο, μὲ καλύτερη ἀξιοποίηση τῆς
ἀποταμίευσης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, ἡ ὁποία διασπα-
θίζεται κυριολεκτικὰ σὲ ψεύτικες ἐπιφανειακῆς οἰκο-
νομικῆς μονάδες. Δεύτερο, στὸ μέτρο ποὺ εἶναι ἀ-
παραίτητη ἡ χρηματοδότηση ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ πρέ-
πει νὰ γίνῃ μία σαφὴς διάκριση ἀνάμεσα σὲ ἀπ'
εὐθείας ἐπενδύσεις. Δηλαδή ἀνάμεσα στὴν ἄμεση ἐ-
πένδυση ἡ ὁποία καὶ φέρνει μέσα στὸν τόπο μας ἓνα
σύμπλεγμα δυνάμεως καὶ οἰκονομικῆς πολιτικῆς, ποὺ
κατευθύνεται ἀπὸ τὰ μεγάλα κέντρα, εἴτε εἶναι Οὐ-
άσιγκτον εἴτε ἓνα Λονδίνο. Καὶ στὴν ἀνεύρεση κε-
φαλαίων στὴν ἐλεύθερη ἀγορὰ καὶ τὴν ἀξιοποίησή
τους μὲ ἐξειδικευμένους συμβούλους. Μᾶς λένε εἶναι
τεράστια τὰ ἐπιτόκια. Μὰ καὶ λέγω, εἶναι πάμφθινα
τὰ ἐπιτόκια ἂν τὰ συγκρίνει κανεὶς μὲ τὰ ἀπίθανα οἰ-
κονομικὰ προνόμοια αὐτῶν ποὺ ἐπενδύουν ὡς ἐ-
πιχειρήσεις στὴν Ἑλλάδα. Ἔχουμε ἐκτιμήσει ὅτι
μόνο ἡ σύμβαση τοῦ ἀλουμινίου μὲ τὴν Πεσσινέ, μό-
νο ἡ ρήτρα ποὺ ἀφορᾷ τὴν τιμὴ τοῦ ἡλεκτρικοῦ
ρεύματος εἶναι μιὰ προσφορὰ πρὸς τὴν Πεσσινέ
ποὺ ἀνέρχεται σὲ 500.000 δολλάρια.

Ἐ ρ ὠ τ η σ η : Πῶς ἀντιμετωπίζετε τὴν κα-
τηγορία τῆς παραδοσιακῆς λεγομένης ἀριστερᾶς, δη

λαδὴ κάπως προτρέχετε, δηλαδή θέτετε συνθήματα καὶ θέσεις τῆς αὔριο στοῦ δύσκολο σήμερα, πρῶτον, καὶ δεύτερον μὲ αὐτὴ τὴ πορεία γιὰ ἀποδέσμευση ἀπὸ τὸν ἱμπεριαλισμὸ καὶ τὰ πολιτικὰ μονοπώλια καὶ γιὰ τὸ σοσιαλιστικὸ μετασχηματισμὸ τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας, τὴν βλέπετε ὁμαλή, εἰρηνική, κοινοβουλευτική; τρίτο, οἱ κίνδυνοι γιὰ πραξικόπημα δὲν ἔχουν ἐκλείψει, ὁ λαὸς ἀνησυχεῖ. Πῶς βλέπετε τὴν ὀργάνωση τῆς λαϊκῆς αὐτοάμυνας γιὰ τὴν συντριβὴ μιᾶς νέας ἀπὸ πλευρᾶς πραξικοπήματος ἐνέργειας;

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Καθῆκον τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας ὅπου κι ἂν βρίσκεται εἶναι νὰ διαφωτίζει τὸ λαὸ γιὰ τὴν πορεία ἢ ὁποῖα ὁδηγεῖ στὴν ἐπίτευξη τῶν στόχων του, καθῆκον τῆς ἡγεσίας εἶναι νὰ μὴν κάμει ἀπλῶς ἀνακοινώσεις πρόχειρες παρὰ μόνο στὰ τρέχοντα προβλήματα γιατί ἔτσι ἐπιτρέπει στὴ χώρα νὰ κινεῖται ἀπὸ μιὰ θέση ποὺ δὲν ἱκανοποιεῖ τὰ αἰτήματα τοῦ λαοῦ σὲ μιὰ ἄλλη θέση ποὺ δὲν τὰ ἱκανοποιεῖ. Ἐὰν ἄλλοι πολιτικοὶ ὀργανισμοί, ἄλλες πολιτικὲς ἡγεσίες κρίνουν ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸ νὰ πεῖ κανεὶς τὴν ἀλήθεια καὶ νὰ χαράξει τὴν πορεία τοῦ λαοῦ, τὴν πορεία ἐκείνη ποὺ ἐξυπηρετεῖ καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ λαοῦ. Ἐχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὸ πράξουν, δὲν ἀνήκει ὁμως αὐτὸ στὶς δικές μας προθέσεις. Δεύτερο. Ὑπάρχει κίνδυνος, ἐρωτᾶται ὑποτροπῆς καὶ ἐπανόδου σὲ ἓνα κάποιο δικτατορικὸ σχῆμα. Ὑπάρ-

χει ἐφ' ὅσον ὁ μηχανισμὸς τῆς δικτατορίας παραμένει ἀλώβητος. Τὸ νὰ ἀνακοινῶναι κανεὶς μακροπρόθεσμο πρόγραμμα πορείας ἐνὸς κινήματος ποὺ ἐπιθυμεῖ νὰ ἐκφράσει τοὺς πόθους τοῦ λαοῦ ἀποτελεῖ ἄραγε πρόκληση πρὸς αὐτὲς τὶς δυνάμεις; Ἐὰν ναί, νὰ ἀποφασίσουμε ἐσσεῖ ὅτι θὰ εἴμεθα ραγιάδες. Καὶ ποία ἀκριβῶς πρόκληση, πόσο μεγάλη ἦταν ἡ πρόκληση τῆς Ἑνώσεως Κέντρου καὶ τοῦ Γεωργίου Παπανδρέου τὸ 1967 ὅταν ἀπεφασίσθη ἡ ἐπιβολὴ τῆς δικτατορίας. Ἐὰν καὶ ἐκεῖνες οἱ θέσεις ἀποτελοῦν πρόκληση ἃς τὸ πάρουμε ἀπόφαση ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐλεύθερος βίος στὴν Ἑλλάδα. Μὲ ἐρωτᾷτε πῶς θὰ προσπατευθοῦν οἱ ἐλευθερίες τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ. Ὑπάρχουν νομίζω δύο τομεῖς, δύο ἀπαντήσεις: Μία ἀφορὰ τὸ στράτευμα, τὸν ἐλληνικὸ στρατό. Γιὰ πολλὰ χρόνια ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς εἶδε τὸν ἑαυτό του σὰν ἓνα σῶμα ξεκομμένο ἀπὸ τὸν ἐλληνικὸ λαό, γιὰ πολλὰ χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο εἶδε τὸν ἑαυτό του περισσότερο ἐνσωματωμένο στὴν Ἀτλαντικὴ συμμαχία. Εἶδε τὸν ἑαυτό του σὰν ὑπαγόμενον σὲ ἓνα σύστημα ἄμυνας ποὺ κατευθυνόταν ἀπὸ τὶς Η.Π.Α., ἀπὸ τὸ Πεντάγωνο. Καὶ ἡ ἡγεσία του, καὶ δὲν μιλῶ γιὰ ὁλόκληρο τὸν ἐλληνικὸ στρατό οὔτε γιὰ ὁλόκληρο τὸ σῶμα τῶν ἀξιωματικῶν, ἡ ἡγεσία του στὸ βωμὸ τῆς ἐξυπερέτησης αὐτῶν τῶν ψευδαισθήσεων ἐπέβαλε στὴ χώρα καὶ τὴ στυγνὴ δικτατορία τῶν ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ὁδήγησε τὸ ἔθνος στὴν τραγωδίαν καὶ τὴν συμφορὰ τῆς

Κύπρου. Θέλουμε νὰ ἐλπίζουμε ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐξισωματικοὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν πικρὴ τους ἐμπειρία, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀνικανότητα ποὺ ἐπέδειξε ἡ χουντική ἡγεσία ὄχι μόνο στὸν Ἐθνικὸ τομέα ποὺ πανθολογεῖται ἀλλὰ ἀκόμη καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς τῆς δημόσιας ζωῆς. Ὑστερα ἀπὸ τὴν προδοσία τῶν συμμάχων, ὕστερα ἀπὸ τὴν ὑπονόμευση τῶν ἐθνικῶν μας συμφερόντων ἀπὸ τὸ Πεντάγωνο ὅτι ἐπὶ τέλους θὰ ἐννοήσουν ὅτι εἶναι ἀδέλφια τοῦ λαοῦ καὶ πρέπει νὰ σταθοῦνε δίπλα του. Καὶ δεύτερο εἶναι σαφές ὅτι ὅταν σὲ μιὰ χώρα ἀναπτύσσονται πολιτικοὶ ὀργανισμοὶ σὰν καὶ αὐτοὺς τοῦ παρελθόντος ποὺ ἀποτελοῦν μιὰ σχέση πολλὴ χαλαρὴ ἀνάμεσα σὲ ἡγεσία καὶ σὲ μάζα. Ὅτι ὅταν ὁ συνδικαλισμὸς, νὰ προσθέσω, κηδεμονεύεται, πατρνάζεται ἀπὸ τὸ κατεστημένο, ὅταν οἱ συνεταιρισμοὶ καὶ αὐτοὶ πατρνάζονται μία ἐπταετία τώρα, κατηργήθησαν οἱ αἰρετὲς ἡγεσίες, δὲν ἔχει συμβεῖ σὲ τόπο πουθενά, σὲ καμμιά δικτατορία καὶ ἀντικατεστήθησαν ἀπὸ διορισμένους, ὅταν ὁ λαὸς δὲν μπορεῖ νὰ ὀργανωθεῖ οὔτε γιὰ τὶς συνδικαλιστικὲς του ἐπιδιώξεις οὔτε γιὰ τὶς πολιτικὲς του ἐπιδιώξεις ὅταν δὲν ὑπάρχει στελέχωση ἀπὸ τὴ βάση μέχρι τὴν κορυφή ἡ Ἑλλάδα εἶναι ἔκθετη στὸν ὁποιοδήποτε Παπαδόπουλο. Ἡ ἀπάντηση εἶναι μόνο ἡ ὀργάνωση τοῦ λαοῦ σὲ συνδικαλιστικὲς καὶ πολιτικὲς ὀργανώσεις, γνήσια δημοκρατικὲς γιὰτὶ μόνο μιὰ ὀργάνωση παράλληλα μὲ τὴν σωστὴ τοποθέτηση τοῦ στρατοῦ μπορεῖ νὰ ἐγ-

γυηθεί καὶ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ τὰ λαϊκὰ συμφέροντα. Τὸ κίνημα εἶναι πολιτικὸ κίνημα καὶ δρᾷ μέσα στὰ πλαίσια τῶν νομικῶν πλαισίων ποὺ μᾶς παρέχονται. Τὸ μεγάλο ἱστορικὸ ἐρώτημα ποὺ ἔχετε θέσει δὲν μπορεῖ νὰ ἀπαντηθεῖ οὔτε ἀπὸ τὸν Ἄνδρέα Παπανδρέου οὔτε ἀπὸ κανένα. Εἶναι θέμα ποὺ ἀπαντᾶται μόνον στὴν πράξη.

Ἑ ρ ὡ τ η σ η : Ὑπάρχει μιὰ κυβερνητικὴ δήλωση ὅτι μιὰ λαοπρόβλητη κυβέρνησις θὰ μπορέσει νὰ ἐκκαθαρίσει τὸν μηχανισμό ποὺ μᾶς ἐκληρονόμησε ἢ χόυντα. Ἦθελα νὰ ρωτήσω: Θεωρεῖτε τὴν κάθαρση τοῦ μηχανισμοῦ σὰν προϋπόθεση τῶν ἐκλογῶν ἢ τίς ἐκλογές σὰν προϋπόθεση τῆς κάθαρσης;

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Ἡ ἀπάντησις εἶναι ἀπλούστατη: Προϋπόθεση τῶν ἐκλογῶν εἶναι ἡ κάθαρση τοῦ μηχανισμοῦ διότι ὑπάρχει πραγματικὰ ἐμπαιγμός στὴ σκέψη ὅτι μπορεῖ νὰ προκύψει λαοπρόβλητη κυβέρνησις ἀπὸ ἐκλογές ποὺ θὰ γίνουν κάτω ἀπὸ τὸ σημερινὸ κρατικὸ μηχανισμό.

Ἑ ρ ὡ τ η σ η : Κύριε Παπανδρέου, μιλήσατε γιὰ κάθαρση καὶ τιμωρία τῶν ἐνόχων κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπταετίας. Μέχρι ποίου βαθμοῦ, μέχρι ποίου ἐπιπέδου θὰ γίνῃ κάθαρση ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι συνεργάστηκαν στὸ διάστημα τῆς ἐπταετίας.

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Δὲν εἶμαι εἰσαγγελεὺς καὶ δὲν ἔχω δικογραφίες. Εἶναι σαφές ὅτι ἡ ἡγεσία, τῆς χόυντας ὅπως εἶναι σαφές ὅτι οἱ εἰς τὰ ὑψηλότετα ἀξιώματα συνεργασθέντες καθὼς καὶ οἱ βασανιστὲς

—αὐτοὶ ποὺ ἐγκλημάτισαν στὴν ΕΣΑ, στὴ Λιπουμπουλίνας καὶ οἱ σφαγεῖς τοῦ Πολυτεχνείου διωσθή-
ποτε συμπεριλαμβάνονται στὸν κατάλογο τὸν ὁποῖο
μόνο μιὰ δικαιοσύνη μπορεῖ νὰ προσδιορίσει.

Ἑ ρ ὠ τ η σ η : Ἐχω νὰ ρωτήσω τὰ ἐξῆς
κ. Πρόεδρε : Ὅτι ἡ δικτατορία ἐπεβλήθη ἀπὸ τὸ
στρατὸ μὲ μιὰ μακρόπνοη ἐργασία γιὰ νὰ ἀποστε-
λεχοποιηθεῖ ὁ στρατὸς καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν κυβέρνηση
τῆς Ε. Κ. Σήμερα πῶς βλέπετε ἐσεῖς, θὰ ἐπανέλ-
θουν οἱ ἐντιμοὶ ἀξιωματικοί, θὰ στελεχωθεῖ μὲ δια-
φορετικὸ τρόπο ὁ στρατὸς διότι ἀπεστερήθη τὸ
στράτευμα τῶν πραγματικῶν ἡγετῶν του καὶ ὑπάρ-
χει μέγα πρόβλημα διότι οἱ λοχαγοὶ ἔγιναν συντα-
γματάρχες, στρατηγοὶ καὶ δὲν ἔχω ἀκούσει...

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Τὸ ἀποτακτικὸ ἀποτελεῖ
ἓνα τεράστιο θέμα. Σαφῶς συμπεριλαμβάνεται καὶ
στὸ αἶτημα τὸ ἐπιτακτικὸ τοῦ λαοῦ γιὰ τὴν ἀποκα-
τάσταση τῶν θυμάτων τῆς δικτατορίας. Πρέπει δ-
μως νὰ προσθέσω, δὲν θὰ μπῶ σὲ λεπτομέρειες σή-
μερα, ὅτι ἡ ἀπεκατάσταση στὸ στρατὸ τῶν ἀπο-
στρατευθέντων πρέπει νὰ ξεκινήσει ἀπὸ τὴν 15 Ἰ-
ουλίου 1965.

Ἑ ρ ὠ τ η σ η : Ὁ κ. Καραμανλῆς ὑπεσχέ-
θη συντόμως ἐκλογές. Ἐσεῖς κ. Παπανδρέου τί ἰδέα
ἔχετε γιὰ τὸ συντόμως. Τί εἶναι γιὰ σᾶς ἓνα σύν-
τομο χρονικὸ διάστημα γιὰ τὴν διεξαγωγὴ ἐκλογῶν;

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Δὲν εἶναι θέμα χρόνου
ἀλλὰ καθάρσης τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ ὁ ὁποῖος

ὄχι μόνον θὰ πρέπει νὰ πάψει νὰ εἶναι παρακρατικός ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ μεταβληθεῖ καὶ σὲ κομματικὸ κρατικὸ μηχανισμό ὅπως πρέπει νὰ προηγηθεῖ καὶ ἡ τιμωρία τῶν ἐνόχων τῆς περιόδου αὐτῆς. Ὅταν καθαρθῇ ὁ κρατικὸς μηχανισμός, τότε οἱ ἐκλογές ἔχουν νόημα μὲ τὴν ἔννοια ὅτι τότε πράγματι μπορεῖ ἡ ἐλεύθερη ἀβίαστη θέληση τοῦ λαοῦ νὰ ἐκφρασθεῖ καὶ νὰ ὁδηγήσει σὲ μιὰ λαοπρόβλητη κυβέρνηση.

Ἑ ρ ὡ τ η σ η : Ἐν ὄψει τῶν ἐκλογῶν ποὺ φημολογοῦνται πολλὰ ἀπὸ τὰ παλαιὰ στελέχη τῆς Ε. Κ. κάνουν διάφορες συγκεντρώσεις, προβαίνουν σὲ ἐνέργειες γιὰ τὴν ἐπανασύσταση τῆς ἐνότητας τοῦ κόμματος ὅπως τὸ ξέραμε τὸ 1967. Θὰ ἤθελα νὰ ρωτήσω ποιά εἶναι ἡ θέση τοῦ Πανελλήνιου Σοσιαλιστικοῦ Κινήματος σὲ σχέση μὲ τὸ κόμμα τῆς Ε. Κ. Δεδομένου ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν στελεχῶν της εἶναι καὶ ἰδρυτικὰ μέλη αὐτῆς τῆς νέας κινήσεως καὶ θὰ ἤθελα νὰ ρωτήσω πῶς καὶ μὲ ποιό τρόπο θὰ γίνεῖ ἡ διαλογὴ συνεργατῶν ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ μέχρι στιγμῆς δὲν ἀπετέλεσαν ἰδρυτικὰ μέλη ἀλλὰ θὰ θελήσουν νὰ συμπράξουν σ' αὐτὴ τὴ νέα κίνηση;

Ἀ π ά ν τ η σ η : Οἱ ὁπαδοὶ τῆς Ε.Κ. στὴν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία καὶ μέγα τμῆμα τῶν στελεχῶν της ἀνήκουν στὸν ἰδεολογικὸ χώρο ποὺ ἐκφράζεται ἀπὸ τὸ κίνημα ποὺ σήμερα τὴν ἐκκίνηση τοῦ ὁποίου ἀνακοινώσαμε. Ἡ διαδικασία ἔνταξης στελεχῶν καὶ μαζῶν στὸ νέο κίνημα εἶναι κάτι ποὺ

θὰ ἀποφασισθεῖ τάχιστα ἀπὸ τὶς ἐπιτροπές, τὶς ὑπεύθυνες ἐπιτροπές τοῦ ἰδίου τοῦ κινήματος καὶ ὄχι ἀπὸ ἑμένα.

Ἐ ρ ὡ τ η σ η : Θὰ ἤθελα νὰ ρωτήσω ποῦ τοποθετεῖτε τὴν διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξύ τοῦ νέου σοσιαλιστικοῦ κινήματος καὶ τῆς κομμουνιστικῆς ἀριστερᾶς ἰδεολογικῶς, πολιτικῶς καὶ πραγματιστικῶς.

Ἀ π ᾶ ν τ η σ η : Δὲν συνηθίζω σ' ὅλη μου τὴ δημόσια ζωὴ νὰ ἀνακοινῶν τί δὲν εἶμαι. Ἀνακοινῶν τι εἶμαι καὶ σήμερα τι εἵμαστε σὰν ἓνα κίνημα. Οἱ θέσεις εἶναι γραμμένες, οἱ ἀρχές ὑπάρχουν. Ἔχει ὁ καθένας τὸ δικαίωμα νὰ προσάψει ὅποιοδήποτε ἐπίθετο ἐπιθυμεῖ. Ἔχουμε ἐμεῖς ἐπιλέξει τὸ ἐπίθετο Σοσιαλιστικὸ Κίνημα, ὑπάρχει μέσα στὸ κείμενο αὐτὸ καὶ στὶς ἀρχές τοῦ προγράμματός μας μιὰ ἀρχὴ πάρα πολὺ βασικὴ, τῆς πλήρους δημοκρατικῆς ἔκφρασης τοῦ λαοῦ, τοῦ ἐλέγχου τῆς πορείας τῆς χώρας ἀπὸ τὸ λαό. Παίρνομε σαφῆ θέση ἐνάντια σὲ ὅποιοδήποτε γραφειοκρατικὸ σοσιαλιστικὸ προγραμματισμὸ καὶ γι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ λόγο ἐπιμένουμε στὴ λέξη ἀποκεντρωμένο κοινωνικὸ προγραμματισμὸ, ἐὰν αὐτὸ σᾶς διευκολύνει στὸ νὰ δρῇτε τὶς διαχωριστικὰς γραμμὰς πρὸς τὰ ἀριστερά, πρὸς τὰ δεξιὰ, πρὸς βορρᾶν καὶ νότον, τὸ δέχομαι.

Ἐ ρ ὡ τ η σ η : Κύριε Πρόεδρε, μὲ συγχωρεῖτε ἀκούγεται ὅτι θέλετε νὰ ἔλθετε στὴν Βόρειο Ἑλλάδα καὶ συγκεκριμένα στὴν Θεσσαλονίκη.

Ἀπάντηση: Μάλιστα.

Ἑρώτηση: Κύριε Παπανδρέου, θὰ θέλαμε τὴ γνώμη σας γιὰ τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθεῖ αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἡ κυβέρνησις καὶ ἰδιαίτερα γιὰ τὴν κυπριακὴ πολιτικὴ τῆς κυβέρνησις.

Ἀπάντηση: Εἰδικὰ γιὰ τὸ κυπριακὸ ἀπὸ τὴν ἀποχώρησις τῆς κυβερνήσεως ἀπὸ τὶς διαπραγματεύσεις τῆς Γενεύης καὶ ὕστερα καὶ μετὰ τὴν ἀπόφασί της νὰ περιορίσει τὴν συζήτησις τοῦ κυπριακοῦ στὰ πλαίσια τοῦ Ο.Η.Ε. Μὲ αὐτὲς τὶς θέσεις συμφωνοῦμε. Εἶναι καὶ οἱ θέσεις τὶς ὁποῖες κι ἐμεῖς σὲ παλαιότερο χρόνον εἶχαμε πάρει σαφέστατα ἀπέναντι στὸ Κυπριακὸ. Εἶναι λάθος νὰ θεωρεῖται τὸ Κυπριακὸ, ἑλληνοτουρκικὴ διένεξις παρὰ τὴν παρουσία στρατοῦ τουρκικοῦ στὴν Κύπρον, παρὰ τὴν σφαγὴ καὶ τὴν λεηλασίαν. Ἡ Κύπρος εἶναι κράτος αὐτόνομο, μέλος τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ ἀποτελεῖ εὐθύνῃ τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν νὰ τὸ ἐπιλύσῃ μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιδιώξῃ κανεὶς λύσιν τοῦ κυπριακοῦ στὰ πλαίσια τοῦ ΝΑΤΟ τὸ ὁποῖον καὶ προετοίμασε καὶ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Μακαρίου καὶ τὴν λεηλασίαν καὶ τὴν εἰσβολὴν τῶν Τούρκων. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γενικώτερη ἐξωτερικὴ πολιτικὴ ἐπικροτοῦμε τὴν στρατιωτικὴ ἀποχώρησις ἀπὸ τὸ ΝΑΤΟ, τὴν θεωροῦμε ἀνεπαρκῆ. Πιστεύομε ὅτι πρέπει νὰ προχωρήσῃ καὶ στὴν ἀποχώρησις ἀπὸ τὸ πολιτικὸ ΝΑΤΟ, πιστεύομε περαιτέρω ὅτι πρέπει νὰ καταγγελθοῦν οἱ διμερεῖς συμφωνίες μετὰ τὶς Η.Π.Α.

οἱ ὁποῖες ἔχουν μετατρέψει τὴν Ἑλλάδα σὲ ἓνα στα-
χυ πυρηνικοῦ πολέμου χωρὶς νὰ τῆς προσφέρουν οἱ
αδῆποτε προστασία.

Ἐ ρ ὡ τ η σ η : Ἔχω δύο ἐρωτήσεις: Ἡ
πρώτη εἶναι· μπορούμε νὰ περιμένουμε ὅτι θὰ δοθεῖ
δημοσιότης σὲ ὅσα μᾶς εἶπατε σήμερα ἀπὸ τὸ ρα-
διόφωνο δεδομένου ὅτι μέχρι σήμερα δὲν ἐδόθηκε
μεγάλη δημοσιότης. Δεύτερον: ὅλοι μας ἔχουμε σή-
μερα μιὰ μανία μὲ τὰ χρονοδιαγράμματα καὶ θὰ ἤ-
θελα κι ἐγὼ νὰ ἐκφράσω τὴν μανία αὐτὴ ρωτώντας
ἂν ἔχετε κανένα πρόγραμμα χρονικὸ ὡς πρὸς τὴν
συζήτηση, τὸν χρόνο συγκλήσεως τοῦ συνεδρίου τῆς
νέας κινήσεως δεδομένου δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει καὶ νό-
μος περὶ πολιτικῶν κομμάτων, πῶς προγραμματίζον-
ται χρονικῶς ὅλα αὐτὰ τὰ πράγματα.

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Θὰ μὲ ἐξέπλησσε ἂν ὁ
ραδιοφωνικὸς σταθμὸς μετέδιδε τὴν σημερινὴ συνέν-
τευξη μὲ τὸν τύπο. Εἶναι κι αὐτὸ δείγμα τῶν και-
ρῶν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν δεύτερη ἐρώτησή σας ἡ
ἀπάντηση εἶναι ὅτι θὰ προχωρήσουμε ἀμέσως στὴν
ἐπιλογὴ τμήματος, μερικὴ ἐπιλογὴ, τῆς κεντρικῆς
ἐπιτροπῆς τοῦ κινήματος καὶ θὰ εἶναι μερικὴ ἡ ἐ-
πιλογὴ γιὰ νὰ καταστή ὀδυνητὴ στὴν πορεία ἡ συμ-
μετοχὴ στὴν ἱδρυση τοῦ Κινήματος καὶ ἄλλων οἱ ὁ-
ποῖοι ἀσφαλῶς θὰ πυκνώσουν τὶς τάξεις μας. Πι-
στεύω ὅτι θὰ προχωρήσωμε τάχιστα ὁμοῦ στὴ δι-
κτύωση ἀπὸ Ἀθήνα στὴν περιφέρεια, στὸ νομό,
στὴν ἐπαρχία, στὴν πόλη καὶ τὸ χωριό. Λοιπὸν χρο-

νοδιάγραμμα αρχίζουμε από τη Δευτέρα.

Ἐ ρ ώ τ η σ η : Κύριε Παπανδρέου, είναι γενική ή εντύπωση ότι ή μηχανή τῶν ἐκλογῶν ἐτέθη εἰς κίνηση, ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ἐπείγοντος γεγονότος εἰς ποίας συγκεκριμένας πολιτικὰς ἐκδηλώσεις, πράξεις, πρόκειται νὰ προβῇτε οἱ ὁποῖες δὲν θὰ διευκολύνουν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δυνάμεων τῆς δημοκρατικῆς παράταξης καὶ νὰ διευκολύνουν τὴν ἀποκόλλησιν παραδοσιακῶν δυνάμεων ἀπὸ τὴν ἐξουσία.

Ἀ π ά ν τ η σ η : Ὑπεύθυνη θέση ἀπέναντι στὶς ἐκλογές ἐὰν καὶ ὅταν ἔλθουν θὰ λάβει τὸ κίνημα σὰν συλλογικὸ σῶμα. Αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἀρχίζουμε νὰ κάνουμε εἶναι πράγματι τὸ μόνο ποὺ προτιθέμεθα νὰ κάνουμε εἴτε ὑπάρχουν αὐτὴ τῇ στιγμῇ προοπτικὲς ἐκλογῶν εἴτε ὄχι, δηλατὴ ὀργάνωση καὶ διαφώτιση σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Ἐ ρ ώ τ η σ η : Ἐξασφάλιση τῆς ἐλεύθερης ἐπιστροφῆς τῶν πολιτικῶν προσφύγων, ὅτι πρόκειται γι' αὐτοὺς ποὺ εἶναι στὶς Λαϊκὲς δημοκρατίες, ποὺ στὰ χρόνια τῆς χούντας ἐπανειλημμένα τοὺς ἐπεσκέφθηκα καὶ ρωτοῦσαν γιὰ σᾶς. Ἐλπίζω νὰ ἔχουμε τὴν ἐλπίδα νὰ τοὺς ἔχουμε κοντά μας;

Ἀ π ά ν τ η σ η : Ἡ πικρὴ ἐμπειρία νομίζω τῆς τελευταίας ἐπταετίας ἔχει διδάξει ὅλους τοὺς Ἕλληνες, ὅτι ἐὰν ἐπιτρέπουν τὴν ἐξορία πρὸς ἀνατολὰς καὶ οἱ ἴδιοι ἐτοιμάζονται πρὸς τὴν ἐξορία πρὸς τὴν δύση. Κάποτε ἐπιτέλους πρέπει νὰ νὰ ἀποφασίσουμε ὅτι ἡ Ἑλλάδα ἀνήκει στοὺς Ἕλληνες.

Ούδενός ἢ ἰθαγένεια ἀφαιρεῖται καὶ κανεὶς δὲν ἐξορίζεται. Ἐὰν δὲν ἐπεσκέφθῃκα τὸν ἑλληνισμό στὶς ἀνατολικὲς χῶρες αὐτὸ ὀφείλεται ἀπλούστατα στὸ γεγονός, ὅτι μία τέτοια ἐπίσκεψη ἀπαιτεῖ ταυτόχρονα καὶ κυβερνητικὴ ἐγκριση.

Ἐ ρ ὡ τ η σ η : Νὰ ὑποβάλω δύο ἐρωτήσεις: Ἡ μία εἶναι πῶς θὰ ἀντιδράσει τὸ Πανελλήνιο Σοσιαλιστικὸ Κίνημα σὲ περίπτωση ἑνὸς ἐκλογικοῦ αἰφνιδιασμοῦ, δηλαδὴ ἂν ὑποθέσουμε ὅτι προκηρυχθοῦν ἐκλογές σὲ πολὺ σύντομο διάστημα ἐντὸς τοῦ 1974 τὸ κίνημά σας πιστεύει ὅτι θὰ ἔχει τὶς ἀπαραίτητες δυνατότητες ὀργανωτικὲς καὶ ἄλλες νὰ πάρει μέρος στὶς ἐκλογές αὐτές; Ἡ δεύτερη εἶναι ἡ ἐξῆς: Μιλᾶτε σ' ἓνα σημεῖο γιὰ τὴν τιμωρία τῶν ἐνόχων καὶ βασανιστῶν τῆς χουντικῆς ἐπταετίας. Σὰς ἔχει ἴσως διαφύγει τὸ ἐξῆς σημεῖο: τί θὰ γίνει μὲ τὸ πόθεν ἔσχες τῶν ἀνθρώπων τῆς χούντας οἱ ὅποιοι ἔχουν καταθυσιασθεῖ σὲ βάρος τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου καὶ πῶς θὰ ἐξασφαλισθεῖ ὁ ἐγκλωδισμὸς μέσα στὴν Ἑλλάδα τῶν βασανιστῶν καὶ τῶν ληστῶν τοῦ δημοσίου χρήματος.

Ἀ π ἄ ν τ η σ η : Θὰ μιλήσω βραχύλογα, ὅπως εἶπα καὶ πρὶν τὸ θέμα τῆς ἐκλογῆς ἀναμέτρησης, ἡ κομματικὴ ἔκφραση τοῦ κινήματος εἶναι θέματα τακτικῆς τὰ ὅποια τὸ κίνημα θὰ καθορίσει σὲ συλλογικὰ δημοκρατικὰ πλαίσια. Γιὰ μᾶς τὸ μεγάλο θέμα δὲν εἶναι ἂν εἴμαστε ἔτοιμοι ἢ ἀνέτοιμοι ἀλλὰ ἔὰν οἱ συνθήκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες καλεῖται ὁ

λαὸς νὰ ἐκφράσει τὴν θέλησή του ἀποτελοῦν ἐμπαιγμὸ ἢ ὄχι τοῦ λαοῦ. Τὸ δεύτερο ἐρώτημά σας νομίζω μὲ βρίσκει σύμφωνα στὸ πνεῦμα τοῦ ὅτι τὸ θέμα τῶν σκανδάλων καὶ τῆς καταληστεύσεως τοῦ τόπου ἀποτελεῖ κι αὐτὸ τμῆμα τῆς ὅλης ἔννοιᾳς τῆς τιμωρίας καὶ τῆς κάθαρσης. Στὸ συγκεκριμένο σας ἐρώτημα περὶ ἐγκλοβισμού ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἀποτελεῖ τεχνικὸ πρόβλημα γιὰ τὸ ὁποῖο δὲν εἶμαι ἀρμόδιος.

Ἐ ρ ὠ τ η σ η : Ποιό εἶναι τὸ πρόγραμμα τοῦ κινήματος γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ πληθωρισμοῦ;

Ἀ π ά ν τ η σ η : Δὲν ἐξαγγέλλομε πρόγραμμα ἀλλὰ ἀρχές. Μὲ χαρὰ ἀπαντῶ στὸ ἐξῆς : Ὅτι ἀπὸ τὴν ἐπομένη ἐβδομάδα ξεκινᾶμε Κέντρο Μελετῶν καὶ Διαφώτισης τοῦ ὁποῖου ἔργο θὰ εἶναι νὰ ἐκπονήσει τὶς συγκεκριμένες προγραμματικὲς θέσεις τοῦ κινήματος πάνω σ' ὅλα τὰ τρέχοντα προβλήματα τῆς χώρας.